

stalnog postava u Ljubljanskom Narodnom muzeju, kojim je predloženo razdoblje paleolitika u Sloveniji. Čitatelj ima priliku da se upozna s čuvenim nalazištem Potočka zijalka, jednim od najpoznatijih i najbogatijih nalazišta paleolitiskog čovjeka u Evropi.

I konačno, ovih je dana izašlo ponovljeno izdanje (knj. 24) o memorijalnoj zbirci, naslovljeno *Doslovče* po rodnom mjestu slovenskog književnika Frana Saleškog Finžgara. Autori Janez Bogataj i Jože Faganel tu su knjižicu u cijelosti posvetili opisu njegove rodne kuće, njegovom životu i radu, te izletničkim putovima koji vode u *Doslovče*. I ova je knjižica bogato ilustrirana fotografijama i crtežima na 30 stranica.

Što reći na kraju ovog prikaza? Prije svega, valja pozdraviti i čestitati slovenskim kolegama na ovom nesvakidašnjem djelu. Ove knjižice, bez dvojbe, imaju značajnu ulogu kao općeobrazovni priručnici i vodiči u popularizaciji kulturno-povijesnih i prirodnih spomenika. One kao vrlo korisni vodiči mogu izvrsno poslužiti u turističke svrhe, kako stručnjacima, tako i običnim posjetiteljima koji žele dobiti sažete osnovne podatke o znamenitostima Slovenije. Stoga ne začuđuje da su zbog svoje upotrebljivosti i sadržajne privlačnosti vrlo tražene i većinom rasprodane. Nešto takvo trebali bi imati i mi. Valjalo bi i vrijedilo pokušati!

●

Babić Ivo: Prostor između Trogira i Splita (kulturno-historijska studija), Izdavač: Muzej grada Trogira, Trogir, 1984. godine

●

Višnja Zgaga

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

Muzej grada Trogira izdao je izuzetnu kulturno-historijsku studiju *Prostor između Trogira i Splita* čiji je autor Ivan Babić.

Podrazumijevajući prostor kao zbir prirodnog i društvenog djelovanja, autor je, koristeći se opsežnom i raznovrsnom bibliografijom koja obuhvaća široki raspon izvora mnogih znanstvenih disciplina posljednjih stotinu i pedeset godina, originalnom metodologijom dao sintezu historijskih perioda (prehistorije, starog vijeka, srednjeg i novog vijeka, te 20. stoljeća). Izabravši

prostor »između« u kojem se sve civilizacijske pojave pokazuju izražajnijim i dugotrajnijim kao u svakom »marginalnom« prostoru, I. Babić analizira kao eksponente kulture, odnosno, preciznije rečeno, civilizacije, arhitektonsko i urbanističko upisivanje u prirodnu sredinu, proširujući temu uvođenjem kategorije tzv. mentalnog prostora. To je metoda prizivanja i oživljavanja duhovnih sadržaja prošlosti u namjeri da se ukaže na kvalitetu prostora i da se na neki način naglasi potreba njegova poštovanja. Jer, sudbina ovog međuprostora vrlo je indikativna: to je jedno od najdegradiranijih područja na jadranskoj obali te ova studija izražava vrlo duboki i argumentirani kritički stav prema poslijeratnoj praksi gradnje, odnosno razgradnje ovog prostora.

Studija je popraćena bogatim ilustrativnim materijalom, bibliografijom, indeksom geografskih pojmova i sažetkom na francuskom jeziku. Likovno vrlo uspješno i pregledno grafičko rješenje dao je Gorki Žuvela.

Autor je za svaki historijski period dao kratak pregled privrednih i društvenih odnosa te duhovnih sadržaja, analizu arhitektonsko-urbanih intervencija (sele, crkve, groblja, kule, itd.) rezimirajući cjelokupan prostor, davši na kraju perioda »sliku« prostora i analizu prostorne politike.

●

Vodič kroz prirodnjačko odjeljenje Zemaljskog muzeja u Sarajevu; Izdanje 1984.

Antun Bauer

Zagreb

Najznačajnija prezentacija jednog muzeja, legitimacija i naučnosti i odnosa prema široj javnosti — posjetioci muzeja — sigurno su muzejski »vodiči«. Publikacije su to koje govore o sadržaju zbirke muzeja, a pisane su s namjerom da služe širokom krugu posjetilaca muzeja. Vodiči sadrže stručno fundirane informacije i dopunu onih saznanja koje posjetilac muzeja primi putem muzejske ekspozicije.

Vodič informator upućuje posjetioca što treba vidjeti, na što treba obratiti pažnju. Vodič korepetitorij podsjeća posjetioca na ono što je vidio, što je doživio u muzeju, što mu je prezentirano da primi određena saznanja koja su dana ekspozicijom s namjerom da ih posjetilac zapamti.

K tome, u vodičima se stručno i naučno obrađuje tema ekspozicije, odnosno kompleksna tematika muzeja. Vodiči sa stručnom i naučnom nadogradnjom mogu da posluže kao monografije ili kao kompleksni priručnici neke teme.

S ovakvog aspekta sagledan ovaj priručnik, odnosno »Vodič« Zemaljskog muzeja u Sarajevu, koji obrađuje kompleks stručne i naučne tematike i muzejske problematike prirodnih nauka, prirode, gea, flore i faune Bosne i Hercegovine — područja djelovanja Zemaljskog muzeja.

Vodič (u obliku džepnog sveska veličine 13×23 cm na 110 stranica sa oko 30 ilustracija u tekstu, djelomice u koloru) je koncipiran tako da bi zadovoljio sve namjene — kao repetitorij sadržaja muzejske ekspozicije namijenjen širokom krugu posjetilaca i, istovremeno, kao pratilac stručne i naučne tematike rada ovog odjela Muzeja da bi time zadovoljio i uži krug stručnih, naučnih i kulturnih radnika posjetilaca muzeja. Znači, to je ne samo vodič posjetioci nego i informator o tematici koju obrađuje ovaj odjel Zemaljskog muzeja kao osnovni centralni naučni institut za ovu tematiku u Bosni i Hercegovini. Namjera mu je da daje informaciju o tematici ekspozicije i o sadržaju muzejskih zbirki.

Svi dijelovi u ovom »Vodiču« autorizirani su od stručnih i naučnih suradnika ovog odjela Muzeja.

Vrijedno je u ovom odjelu Zemaljskog muzeja i u ovom »Vodiču« obratiti pažnju na izložbu koja ostaje uklopljena u stalnu ekspoziciju muzeja *Kopitari i papkari svijeta*. Izložba je namijenjena širokom krugu posjetilaca muzeja, ali i kulturnim i naučnim radnicima s panoima i vitrinama s ekspozitima, s bogato obrađenim rodoslovljem razvoja kičmenjaka, koji su na izgled toliko raznovrsni. Nalazimo ih danas u održanim rodovima i žive u svim uvjetima života, na kopnu u polarnim, umjerenim i tropskim krajevima, u nizinama, u visinskim planinama, na kamenu, u pustinjama, u savani, u stepskim šumama.

U ovom »Vodiču« dana je shema razvitka tih kičmenjaka u toku 65—60 milijua godina, a razvijali su se u 16 smjerova, od kojih je 11 još u toku razvoja izumrlo. Danas u svijetu živi još 5 rodova kopitara i papkara koji su tu iscrpno prikazani u svom razvoju do danas. Značajan problem razvoja živih bića prikazan je naučno fundirano, ali s namjerom da bude razumljiv svakom posjetiocu — laiku, da govori jezikom razumljivim i onima koji pred ovu problematiku dolaze prvi puta.